

סנט-אקזופרי - " אדמת אנוש "

1 (עמ. 98 : " כזה הוא המוסר שמרמוז ואחרים הנחילו לנו. גדולתו של מקצוע זה היא, אולי, בראש ובראשונה, באיחוד בני אדם : המותרות האמתיים, ואין בלתי, הם אלה של קשרי אנוש.

כשאנו עמלים רק להשגת נכסי חומר, אנו בונים במו ידינו את כלאנו, אנו מסתגרים, בודדים, עם מעות האפר שלנו, שאין בהן דבר אשר ראוי לחיות למענו.

כאשר אני מפשפש בזיכרונותיי אחר אלה שהותירו בי טעם שריר וקיים, כאשר אני מסכם את השעות שנחשבו באמת, אני מוצא לבטח את אלה, ששום הון לא היה מביאן לי . אין קונים ידידותו של מרמוז שכזה, בן-לוויה שהתלאות אשר נחו עמו קשרוהו אלינו לנצח,

לילה זה של טיסה על מאות אלפי כוכביו, שלוהו זו, ריבונות זו לשעות מספר, אין לקנותם בכסף.

2 (עמ. 107 : " במנדוזה, בחדר שבו השגחתי עליך (הכוונה לחברו גיומה שניצל מהתרסקות ואמר: מה שעשיתי, אני נשבע לך, שום חיה לא הייתה עושה לעולם) שקעת סוף-סוף בשינה קצרת נשימה. וחשבתי בלבי :

" אם יזכירו לו את אומץ לבו, ימשוך גיומה בכתפיו. אבל הן נחטא לאמת אם נפאר את ענוותנותו. הוא מצוי גבוה מעל לתכונה סתמית זו. בכתפיו הוא מושך רק מתוך תבונה. הוא יודע כי מרגע היותם בתוך ההתרחשות עצמה, אין בני האדם פוחדים עוד מפניה...אומץ לבו של גיומה נובע, בראש ובראשונה, מיושרו.

אך לא בכך איכותו האמתית. גדולתו היא בתחושת האחריות. אחראי הוא לעצמו, לדואר ולחבריו המייחלים . בידי הוא מחזיק בצערם או בשמחתם. אחראי לכל דבר חדש אשר נבנה שם, אצל החיים, ואשר חייב הוא ליטול בו חלק. אחראי מעט לגורלם של בני אדם, בה במידה שמכתיבה לו זאת עבודתו.

הוא נבנה עם אותן בריות נדיבות (larges - רחבות) הנכונות לפרוש עלוותן על מרחבים מלוא העין. להיות אדם , פירושו בדיוק להיות אחראי, פירושו לחוש, בהניחך אבן משלך, כי תרמת לבניין העולם.

נוטים לבלבל בין אנשים כאלה לבין לוחמי שוורים או מהמרים. מהללים את לעגם למוות. ואולם, בז אני ללעג זה למוות. אם שורשיו אינם נובעים מאחריות שנטלת על עצמך, אין הוא סימן אלא לדלות או להפקרות של נעורים. הכרתי מתאבד צעיר. שוב איני יודע איזו אהבה נכזבת דחפה אותו לירות בעצמו כדור שכוון היטב אל לבו. איני יודע לאיזה פיתוי ספרותי הוא נפל קרבן, כשעטה לידי כפפות לבנות, אך זכור לי כי לנוכח הצגה עגומה זו, נוצר בי רושם , לא של אצילות, אלא

של אומללות. ואכן, מאחורי פנים חביבות אלה, בתוך גולגולת אדם זו, לא היה דבר, לא כלום, להוציא תמונתה של איזו ילדה חסרת דעה, אשר רבות כמוה.

לעומת גורל עלוב זה, זכרתי מוות אמתי של אדם. היה זה מותו של גנן שאמר לי: " אתה יודע...לפעמים הזעתי בעת שעדרתי, סבלתי משיגרון ברגלי ורטנתי כנגד עבדות זו. אבל היום, הייתי רוצה לעדור, לעדור את האדמה. לעדור, כמה יפה בעיניי! כמה בן חורין אתה בעודרך! ולהבא, מי יגזום את העצים שלי? " הוא הניח אחריו חלקת אדמה נטושה. הוא היה קשור בקשר של אהבה אל כל האדמות ואל כל העצים על פני האדמה. הוא-הוא אשר היה נדיב באמת, רחב לב, אציל הנפש! הוא-הוא אשר היה, כמו גיומה, האדם האמיץ, בהיאבקו, בשם עצם בריאתו, נגד המוות."

3 (עמ. 254 : " רק בהיותנו מחוברים אל אחינו במטרה משותפת המצויה מחוצה לנו, רק אז אנו נושמים, והניסיון מוכיח כי לאהוב, אין פירושו להביט זה בזה, כי אם להביט יחדיו אל אותו כיוון. אין אלה חברים, אלא אם מתאחדים בשיירת מטפסים אחת אלי פסגה אחת, שבה הם שבים ומוצאים זה את זה. שאם לא כן, מדוע בעיצומו של עידן שיא הנוחות, אנו חשים אושר מלא כל כך בחולקנו את מנותינו האחרונות במדבר? כנגד זאת, מה ערכם של חיזויי הסוציולוגים? לכל אלה מאתנו אשר ידעו את השמחה הגדולה שבחילוצי הסהרה, נראה כל עינוג אחר תפל.

אולי בשל כך מתחיל העולם כיום להתבקע מסביבנו. כל אחד משתלהב לנוכח דתות המבטיחות לו את השלמות ההיא. כולנו, תחת מילים סותרות, מביעים אותם דחפים, אנו חלוקים על השיטות, שהן פרי דרכי חשיבתנו, לא על היעדים: אלה, חד המה."

עמ. 260 : " מה שאנו חשים כאשר תוקף אותנו הרעב, אותו רעב שדחף את החיילים בספרד, תחת ירי אל השיעור בבוטניקה, שדחף את מרמוז לעבר דרום האוקיינוס האטלנטי, שדחף אחר ליצירת שירו, הוא כי מעשה בראשית טרם נשלם, וכי עלינו להגיע לידי הכרה של עצמנו ושל העולם. עלינו להניח בלילה גשרונים. מתעלמים מכך רק מי שחוכמתם עשויה שוויון נפש הנחשב בעיניהם לאנוכי; אלא שהכול מפריך חוכמה שכזו! חברים, חבריי שלי, העידו אתם: מתי חשנו מאושרים?"

4 (" אתה יודע, נסיך קטן, עוד לא סיפרתי לך: אני מורה, ומורים מדברים הרבה. הם לא רק מדברים, הם מסבירים, כאילו אפשר להסביר את הכול. האם אפשר להסביר את החיים? כדי להסביר, צריך לעצור את תנועת החיים. חוקר הפרחים מייבש את הפרח ומתבונן בו בעין המיקרוסקופ. חוקר הפרפרים לוכד אותם, תוקע בהם סיכה, ומסדר אותם באלבום, והרופא לומד את גוף האדם בשיעור באנטומיה.

האם המילים שלנו דומות לפרפרים המיובשים שמוציאים מן האלבום, או, כמו שאומר לוינס, המילים הכתובות בספר הן הכנפיים המקופלות של הרוח? מילים מתות או מילים הנוולדות מחדש, מילים הנובעות עכשיו ממקורן, כפי שיכלו לצאת פעם מפיו של ילד, "גרסא דינקותא"? (מפרק הסיום בספר "מפגשים עם הנסיך הקטן", מאת דניאל אפשטיין, תשפ"א)

"העיקר סמוי מן העין, רק עם הלב רואים היטב.

.On ne voit bien qu'avec le cœur. L'essentiel est invisible pour les yeux